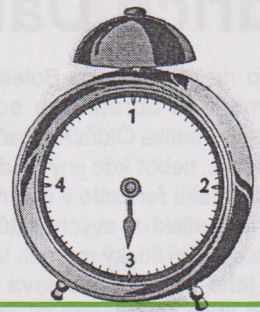

WINTRŮV RAKOVNÍK

XXVI. PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÝCH
DIVADELNÍCH SOUBORŮ

BŘEZEN 2002

Pravidlo č. 3: Hrající nehrajícímu nevěří

„HEREC NENÍ SVOBODNÝ“

Po rozhovoru s **Jaroslavem Kolodějem**, autorem, režisérem a představitelem titulní role v představení Divadelního spolku Jiří Poděbrady Dědeček aneb Musíme tam všichni, jsem nabyl přesvědčení, že na scéně ani moc nehrál, nýbrž byl pouze sám sebou. Ona jiskra v očích, tolik příznačná pro jeho rebelskou postavu dědečka, z jeho tváře nezmizela ani v zákulisí.

Do jaké míry jste se při psaní scénáře řídil vlastní zkušeností a jak vlastní fantazii? Například některé dialogy mi přišli přesné.

To je životem. Vždyť už mi je 63 roků, takže jsem něco prožil. To je odposlouchané. Ze života, z hospody... Zkrátka odposlouchané. Koukal jsem, že váš soubor už má za sebou 141 let, myslíte, že bude fungovat ještě dlouho?

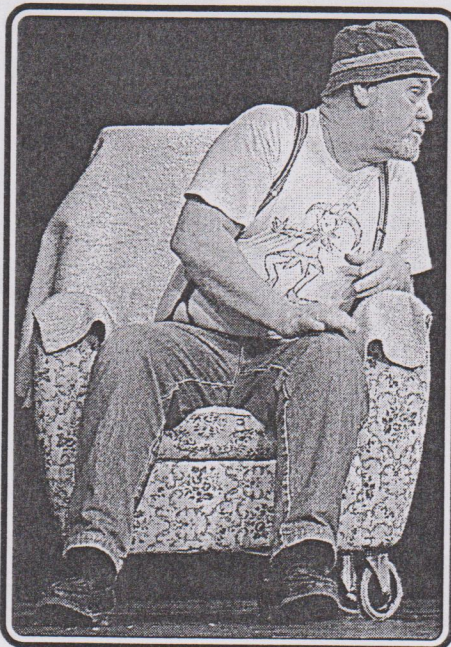
(chvilku mlčí) No, věčnost je nekonečná, proč by nemohl? Když přečkal tolik režimů, proč by nemohl přežít i v kapitalismu, i když situace se podstatně změnila. Jako spolek musíme být výdělečně činní, a musíme si na to, abychom si zahráli vydělat, ale díky tomu, že máme štědré sponzory a lidé chtějí divadlu fandit, je to lehčí, protože jedna důležitá věc jsou finance a druhá je zájem lidí. Bohužel, když se podíváte na náš soubor, tak trochu stárneme. Ale každá zdařilá věc k sobě naláká lidi. Pokud se však deset let nic nedělalo, tak "i ten nejlepší sýr za deset let zesmradne a je odpudivý". No, ale díky tomuto a dalším představením to vypadá, že zase nabere mladé lidi. Třeba díky Dědečkovi se do souboru přihlásili hned tři. Takže já vidím budoucnost docela optimisticky. Až přijde čas a půjde mi soubor na pohřeb, bude to dost dlouhý průvod.

Ano, viděl jsem, že máte ve hře relativně dost mladých herců. Co si myslíte, že táhne mladé lidi do souborů a do divadel?

Podle mého názoru je to záležitost přesycení něčím. Pokud televize nabízí jedno a to samé, potoky krve a všeho možného, tak najednou vyvstane u člověka, alespoň u některého, asi potřeba vstřebávat a dávat nějaký pocit krásna. Někdo sbírá známky, ale většinou jsou to lidé, kteří se musejí nějakým způsobem realizovat. Jsou

to vlastně "exhibicionisté". Dělají to rádi a kéž by jich bylo hodně. Třeba soubor v současné době nacvičuje další dvě hry. V Dědečkovi to není celý ansábl, to je asi tak čtvrtina.

Ještě zpět ke hře. Vy sám se díváte na stáří spíše optimisticky, jako dědeček

z vaší hry, anebo spíše pesimisticky?

To je záležitost rodiny a výchovy, a protože si myslím, že jsem své dvě dcery vychoval dobře, tak se na své stáří dívám velice optimisticky. Je na to krásné pořekadlo: "Svým rodičům splácejí děti dluh, který jim dluží." Já, ve své osobě, se dívám na stáří optimisticky.

Máte připraven nějaký další scénář?

Mám napsanou pohádku, kterou začneme nacvičovat asi v červnu, nebo v červenci a v hlavě se mi motá další komedie. Nevím jak to dopadne, protože je to taková

záležitost... Jestli jste si všiml, snažím se používat minimálně výpravy. Pokud by se hra měla nějakým způsobem uchytit i jinde, aby to soubor finančně nevyčerpalo, aby bylo představení hratelné. Víte, my umíme zahrát s forbínou, bez ní, s oponou a bez... Zkrátka kam přijedeme, tam to hrajeme, a tohle byla naše třináctá repríza. **Preferujete víc herectví než vizuální stránku divadla?**

Spíš herce. Já mám k divadlu trochu jiný přístup. Myslím, že pokud herec dělá a říká přesně, co mu určí režisér, tak se stane loutkou. Já nechávám hercům větší svobodu, protože je to potom i víc baví. Víím, že jsou i jiné metody, ale já si vybral tuhle a díky tomu jsme vytvořili vynikající partu lidí. Každý se teší na představení, dělá to rád a nikdo z toho není otrávený. A to je důležité.

Nedělalo vám nikdy obtíže režírovat hrát a ještě sledovat text?

To víte, že dělalo. Ale ono je to tak, že já si chci zahrát. A režisér je důležitý do generálky, nebo do premiéry, potom je zbytečný. Ani tam nemusí být. A když jedou někam na zájezd, tak by s nimi kolikrát ani nemusel, a to já nechci, já chci hrát. To moje režírování je spíše takový úlet.

Vy sám se necháte režírovat?

Já se dovedu podřídit, ale považuji herectví za nesvobodné povolání. Já jsem řezbář a každé jiné výtvarné povolání považuji za svobodné. Herectví je svázané představami režiséra, textem... Je to otázka sebekontroly, ale není to to pravé. Herec není svobodný.

A v roli dědečka vás někdo režíroval?

Ne, to jsem si musel režírovat sám. Byli situace, třeba v obraze, kde vůbec nemluví a jenom mě přivezou, tak jsem si tam nechal přivést nějakého kamaráda a šel jsem se na to podívat. Ale byly chvíle, kdy jsem ostatní požádal, aby mi řekli, co a jak dělám, a jsem jim za to vděčný, protože sám sebe člověk nevidí a ani neslyší.

Oldřich Daněk – JEDEN DEN VELKOKNĚŽNY

Divadýlko na dlani Mladá Boleslav se ve své dramaturgii obrátilo na scénáristu, režiséra a dramatika Oldřicha Daňka. Potud udělala dobře, neboť kdo jiný po dlouhá léta ovládal divadelní řemeslo v celém rozsahu a šíři a přitom vtiskl do svých textů ojedinělý a neopakovatelný lidský rozměr. V podstatě každá z jeho her byla doslova divadelní událostí a stala se inspirativní pro ostatní. (Svatba městského podvodníka, zlosynů a neviňátka, Válka vypukla po přestávce, Dva na koni a jeden na oslu, Vévodkyně valdštejnských vojsk atd.) Pravdou je, že se Daněk často obracel k historickým tématům, ale jen proto, že lépe a názorněji vyprávěl o současnosti. Uměl psát herecké

charaktery a mnoho herců vyrostlo na jeho textech. V podstatě diskutabilní zůstávají jeho malé komedie. Těm bývá vytýkána literárnost, nedramatičnost, zaměřené směrem k televizní tvorbě, či dokonce k povídkové podobě. A právě takovou mikrokomedii si vybral soubor z Mladé Boleslavi. Zdálo se, že narazil čelem na dramatika, o jehož divadelní rafinovanosti není pochyb. Pokud budeme hledat to, o čem se Daněk nejvíce zajímal, tedy o člověka, o skryté proudy a hloubky v něm. A toho se dočkáme pramálo. Partneři Kateřiny tak, jak jsou pojata, nemohou pomoci budovat velikost, rozhodnost a výjimečnost hlavní postavy. Kateřině není umožněno rozehrát

part o plné šíři. Setkání s karikaturou, nevystavěnou a nevyloženou postavou bez zázemí neumocňuje a znemožňuje rozehrát vnitřní svár a souboj postav. Povrchnost a nahodilé zařazení textu tohoto autora do nezdůvodněného žánru nejenže zavádí, ale vede k dalším velkým nejasnostem. Je nutno klást si otázku – o čem že jsme to vlastně hráli?

Herci však nejsou marní. Simona Hájková, Petr Matoušek, Zdeněk Okleštěk jsou příslibem. Scéna byla vkusná, i když do trochu jiné komedie. Uvedení hry lze považovat za pokus, který uvízl někde na cestě.

Karel Semerád

MALÁ VELKÁ KNĚŽNA

Krátce po představení Divadýlka na dlani z Mladé Boleslavi *Jeden den velkokněžny* zpovídám představitelku hlavní role mladé Kateřiny Veliké, **Simonu Hájkovou**, která mě v mnoha ohledech překvapuje. Nejen že není příliš „veliká“ (i když na jevišti mi taková doopravdy připadala), ale i k našemu rozhovoru přistupuje neuvěřitelně suverénně a bezprostředně. Hned na úvod se omlouvá, že v podávání

rozhovorů „není příliš zběhlá“, s úsměvem chroupá sušenku a já zapomínám, na co jsem se jí vlastně chtěl zeptat. Po chvíli to zase přechází a rozhovor začíná.

„V ochotnickém divadle jsem už všehovšudy dvanáct let,“ vysvětluje Simona a dodává, že její přítel se věnuje historii, a tak má doma spoustu knih, z kterých mohla čerpat. „Ona vyšla přímo kniha o Kateřině,

takže trošku i z ní. Ale jinak jsme zkoumali, je-li hra skutečně založena na pravdě, takže jsme se v tom hrabali i po historické stránce,“ říká představitelka Kateřiny. Na otázku, zda má ráda historii, anebo k ní chová nechuť, odpovídá, že averzí určitě ne. A co chystá do budoucna? „Od Kateřiny už vzniklo několik dalších her, ale teď zkusíme hru s názvem „Pěnice a loutna“ od Antonína Přídala. Premiéra by měla být 20. dubna. Jsou tam pouze tři role, takže jsou všechny úplně hlavní.“

Adam Doležal

Divadelní soubor Havlíček Neratovice A.R. Gurney - SYLVIE

Je třeba říci, že hra současného amerického autora patří k těm lepším, které se u nás v posledních letech objevily a které zpracovávají téma partnerských vztahů. Je to zcela pochopitelně dáno především tím, že nazírá manželský trojúhelník, v němž jeden vrchol tvoří pes. Tedy fena.

Pochopitelně, že zde nejde v prvním plánu o polidšťování člověka jeho věrným společníkem, anebo o proměnu toulavého zvířete v poslušného domácího mazlíčka, je jasné, a představení souboru z Neratovic to potvrzuje, že zkrátka nejde o psa, že jde o víc – o vztah. Na úkor textu je třeba říci,

že jistý otazník přináší úplný závěr hry, ve kterém je pracováno se sentimentem. Téměř "hollywoodsky" programově přináší happy-end a doslovuje vše nedorečené, a to způsobem do této chvíle v inscenaci nepoužívaným. Inscenace neratovického souboru je velmi slušně, v amatérských podmínkách řemeslně vystavěná, nelze jí vytýkat nějaké zásadní prohřešky. Jejím vrcholem je především kultivovaný, přesně tvarovaný herecký výkon Soni Klimešové v titulní roli. Ve vděčné roli pejskaře Toma nás jednoznačně zaujal Mírek Rada, který nás pobavil nadhledem, odstupem a komentářem. Jediným (a ne nepodstatným) problémem inscenace je však, podle nás, nedostatečně vystavěný vývoj vztahu manželského páru Kate a Gega. Oba protagonisté vedou své postavy v přílišné lineárnosti, která nejen zjednodušuje to, o čem hra je, ale především způsobuje, že se tak ústředním tématem inscenace stává spíše vývoj (či kultivace) Sylvie a problém partnerského trojúhelníku je odsunut do pozadí. Ve výtvarné složce inscenace pak musíme vyzdvihnout zejména kostýmové pojednání Sylviina vývoje, ale také kostýmy ostatních figur jsou řešeny přesně. Scéna je mnohem funkčnější tam, kde pracuje se znakem (park), než v řešení hlavního interiéru.

Divadelní spolek Jiří Poděbrady Jaroslav Koloděj - DĚDEČEK ANEB MUSÍME TAM VŠICHNI

Původní text režiséra a zároveň představitele hlavní role Jaroslava Koloděje si přímo programově neklade žádné zvláštní "umělecké cíle". Jeho hlavním posláním je diváka pobavit. Činí tak prostřednictvím jednoduchého anekdotického příběhu o tom, jak byl ztracen a pak opět nalezen jeden ne zcela zvladatelný dědeček. Text lze přirovnat k těm, které jsme běžně znávali z produkce bakalářovsko-televizní. Jeho tématem by mohla být dnes poměrně často jevištně zpracovávaná myšlenka o tom, že také člověk staršího věku má nárok na plnohodnotný život.

Výrazové prostředky, kterými je inscenace budována - způsob herectví i režijní stavba jednotlivých "kapitol" příběhu, jsou omezeny však povětšinou pouze na slovní rovinu, tj. pracují se slovním humorem – tu více tu bohužel méně vtipným, někde téměř na hranici vkusu. Tak lze potom jednotlivé části děje přirovnat k estrádním výstupům ve stylu spíše "televariетním". A problém je nasnadě – v tomto okamžiku se příběh stává jaksi nadbytečným, kvalita jednotlivých slovních bonmotů je

nejdůležitější, a protože je velmi kolísavá (počínaje předlohou a konče hereckým zpracováním), tak také nejvíc určuje rytmus a vyznění celé inscenace.

Zkrátka a dobře, inscenace funguje tam, kde je více přítomno divadlo – dramatická situace. Takovým příkladem je např. scéna, ve které dědeček opouští sociální ústav, a to především díky přesnému hereckému zpracování postavy sociální pracovnice

Evou Novákovou. Dalším, tentokrát spíše negativním příkladem je funkce obou policistů, jejichž první výstup slibuje mnohem více, než jim je poté v inscenaci autorem i režisérem dáno (o překvapivosti o inteligenci celé policie mluvit nehodlám, nemluvě pak o na diskusi po představení tolik rozebíraném autorově upozornění na jejich činnost v samotném představení).

Kateřina Fixová

VĚRNÝ PES MÁ TĚŽKOU ROLI

Cestu do redakce jsem v zákulisí potkal velmi zajímavého psa. Olízl mi ruku, čili jsme se skamarádili. Projevoval mimořádné nadání. Byl mnohem komunikativnější než mnozí dvojnožci. Dali jsme se do řeči. Zmínil se, že ve skutečnosti není pes, ale člověk. Celkem pěkná ženská. Jakmile jsem prozřel, bylo mi jasné, že se musím dopátrat k pravdě. Jmenuje se **Soňa Klimešová**, je z Divadelního souboru "Havlíček" Neratovice a na psa si jen hraje.

Jak se zkouší psí role?

Těžce a musíte mít asi nějaký vzor, což jsem já měla, protože jsem měla psa. Ten kdo ho neměl, tak si myslím, že pro toho to tak jednoduché není. Nějak jsem brala zpátky jeho chování v různých situacích. Ať byl veselý, ať byl přísný.

Takže tohle byl Váš pes? Napodobovala jste ho?

Napodobovala jsem chování veškerých psů, ale on můj vzor byl. Je to malý pejsek. Já jsem musela mít nějakou představu. Ovšem samozřejmě režisér mě dovedl k tomu, že to má být on. Všelijaké nápady jsou víceméně jeho práce – například/jak nahoru a jak na čtyři, v tom mě velmi pomohl.

Studovala jste na tuto roli nějak psí povahy, nebo pohyby, jak se chovají, když...?

To pramení spíše z mojí představitosti. Pes přeci jenom nejsem.

Co záda, kolena, co na to Váš lékař?

Záda v pořádku, ruce taky. U nás je lepší, že máme na jevišti koberec. Prkna jsou tvrdá a modřiny dneska určitě mám. Nemůžu nosit chrániče, protože mám elastáky a nepůsobilo by to příliš esteticky. Ono i tohle se dá přežít. To se zahojí.

Jak dlouho jste zkoušeli?

Já mám takový pocit, že jsme zkoušeli od září a v listopadu jsme měli premiéru. (v ten moment přichází **František Živný**,

představitel Graga, a přispívá svou vydatnou měrou do rozhovoru)

F.Živný: Zkoušíme to od jara.

S.Klimešová: Já si myslím, že jsme to začali před létem, potom jsme přestali a pokračovali ten září, říjen.

F.Ž.: Text opravdu od jara loňského roku. Rok jsme na tom dělali. S tím, že jsme poprvé hráli v Dobronicích loni v květnu. Tam jezdíme každý rok. Odehráli jsme to tam ještě velmi syrové.

To je vždy nějaká vaše předpremiérová štače?

Dá se říct. Vyměňujeme si s nimi pravidelně představení. To jsou Pojizerské divadelní hry. My tam každý rok jezdíme. Letos tam nejedeme, protože to už jsme nestihli nic nazkoušet.

A chystáte něco?

Zase na příští rok. Teď vybíráme nějakou hru. Letos jsme ještě nezačali cvičit. Teprve začneme, protože pojedeme na monology do Brandýsa. Tam ČDO pořádá přehlídku divadelních monologů a dialogů s postupem do Olomouce na národní přehlídku, kam právě zítra jedeme s koncem Sylvie. Budeme dělat dialog.

UCHO

Pokračuji ve vyslýchání. Nejnovější poznatky vypadají takto:

Už během představení **Jeden den velkokněžny** si za mnou kdosi špital „Ta scéna není nic moc.“, některé děti se ptaly zaujatých maminek „Kdy už to skončí?“ a po představení se leckdo ptal svého souseda, o čem že to vlastně bylo? Mnohokrát jsem ale zaslechl i zklamané „To už je konec?“ a strohé „Líbilo.“

Po skončení **Dědečka aneb Musíme tam všichni** si většina diváků z pochopitelných důvodů spíše se smíchem vyndávala občanské průkazy, než aby představení nějak hodnotila a později už zapoměla, že vůbec byla na nějakém představení. Když už se ozvalo něco k věci, tak buď „Pěkný, mě se to líbilo“, nebo „Trochu zdlouhavý.“ Během představení se osoba s neidentifikovatelným šeptajícím hlasem nemohla smířit s tím, že mladší policista velí tomu staršímu.

Ještě o přestávce představení **Sylvie** se diváci vyjadřovali částečně unaveným pohledem, po skončení to ovšem bylo samé „Pěkný“, „Mě se to líbilo“ a většinou i porovnávali svého psa se Sylvii, z čehož jsem usoudil, že všichni psi jsou stejní.

Agent A. Doležal

Jak to funguje?

To je omezené časově. Musíme se vejít do třinácti minut. Právě tak dlouho trvá náš konec, ale když polovinu zapomenou... (smích)

Zpět k psům. Nemáte pocit, že Vám ten charakter zalézá pod kůži. Nenasáváte tu psí osobnost?

F.Ž.: Nasává, nasává. Já to tolik nesleduju, protože tady je se mnou, ale když ji sledujete, tak se místy chová jako pes. Například pohledy, gesta atd. (smích)

S.K.: Já si myslím, že se ze mě pes nestane. (smích)

Tomáš Lisý

NEUNAVITELNÉ WINTROVKY NA VÍCERO ZPŮSOBŮ

Podle renomovaných odborníků na psychologii se to má se spánkem úplně jinak, než jak to odpovídá běžnému obecnému názoru. Člověku stačí pouhé čtyři hodiny, aby byl dalšího dne schopen normální duševní činnosti podle výkonnostní křivky. Takový fakt je jistě překvapující. Znamená to totiž, že valná většina z nás prospí asi dvakrát tolik času, než je potřeba. Ukrajujeme si tak z bochníku našeho života velmi silný krajíc. Ale jsou i jiní. Sice nízké, leč patrné procento populace. Takoví jedinci jsou schopni po čtyřhodinovém šlofiků čile rozbřesknout oči, hodit úsměvem po zrcadle, vzorně ustlat, poposkočit a vyrazit do světa. Mně nezbývá než závidět.

Zkušenosti ale ukazují, že divadelní přehlídky a mezi nimi i právě probíhající Wintrův Rakovník by byl opravdovou žní pro všechny akademiky, veškeré experi-mentátory. Po náročném dni plném divadla, rozborových seminářů, živých konverzací a hlubokých zamyšlení zdejší fanatici propadají do náročných meditací. Na spaní zbývá skutečně málo času. Jakoby se kdekdo snažil pokořit vědecké teorie, prolamuje se zde magická čtyřhodinová hranice. Měřítkem je výdrž, rekordy se příliš nepočítají. A druhý den zas. Před spaním žádný odpočinek, ale naopak těžká fyzická aktivita. Přímo zaseto na poutavý výzkum. Nápad jistě dobrý. Výsledky často nedobré. A v ten moment navrhuji další výzkum pramenící z výsledků prvního. Z ryze kulturní akce jsme tak schopni vytvořit víceúčelové setkání zkoumaných, kteří se výborně baví a kterým samotný výzkum nepůsobí sebemenší potíže, a zkouma-jících, kteří se baví zkoumáním a kteří dokáží vytěžit společensky nepřiměřeně prospěšné závěry z mimořádně neštro-beného pokusu.

ruk

DNEŠNÍ PROGRAM

Sobota 23. března 2002

10.00 – 11.00 hodin
Divadlo LUNA Stochov
HORROR

15.00 – 17.00 hodin
Nové divadlo Mělník
KRÁL COLAS

18.00 – 19.30 hodin
Beseda se členy poroty o představení
Horror a Král Colas
19.30 – 20.35 hodin
Dividýlko Slaný

BEDŘICH RADĚJI JÓDLUJE

21.30 – 22.30 hodin
Beseda se členy poroty o představení
Bedřich raději jódluje